

مرکز عدلی و قضایی و کار دشوار مبارزه با فساد

سرمقاله

فقدان عدالت، شفافیت و کارآمدی در نظام اداری

حفیظ الله زکی

افغانستان تجربه حکومت های دموکراتیک و مردمی را ندارد. تنها در دوره جدید سیاسی است که برخی رفرم ها وارد نظام سیاسی گردیده که متأسفانه بسیاری از رفرم ها به دلیل وجود ساختارها و باورهای سنتی تا به روز باقی مانده و به درستی تطبیق نشده است. حکومت ها در افغانستان به فرد متکی بود و به همین دلیل زمینه ای برای آوردن تغییر و اصلاحات به وجود نمی آمد.

از آنجایی که نظام اداری کشور در بقاء و دوام نظام سیاسی نقش اساسی و مهم دارد، طرح نوین نظام سیاسی در افغانستان که در سال ۲۰۰۱ و پس حلات یازدهم سپتمبر آمریکا روی دست گرفته شد؛ آوردن اصلاحات تدریجی را در سیستم اداری افغانستان نیز ضروری می نمود. به لحاظ این اهمیت ایجاد کمیسیون اصلاحات اداری در موافقت نامه بن مدنظر قرار گرفت. تا با آوردن اصلاحات اساسی در نظام اداری، اصل آزادی، عدالت، برابری و شایسته سالاری را محترم شمرده و زمینه را برای حاکمیت نظام کارآمد اداری فراهم سازد. بهبود نظام اداری، مؤثریت فعالیت های اداری را بالا می برد و سبب تقویت ساختارها و ایجاد هماهنگی میان مجموعه های اداری می گردد. سیستم نظارت و کنترل در پرتو نظام مؤثر اداری ممکن می گردد. در نظام های قبیلوی که همه تصمیم ها بر مبنای تعلقات قومی گرفته می شود، کارکرد اداره مورد کنترل و ارزیابی قرار نمی گیرد و شایسته سالاری نیز معنا و مفهوم پیدا نمی کند.

به قرار این اهمیت از همان آغاز تشکیل حکومت جدید، پدیده اصلاحات نیز مورد توجه قرار گرفت و کمیسیون اصلاحات اداری به همین منظور تشکیل شد. این که کمیسیون اصلاحات اداری تا چه حد توانست به برپایی نظام عادلانه کمک کند و تا چه اندازه اصل شایسته سالاری را در ادارات افغانستان حاکم کرد و با خویشتنخوری و فساد مقابله کرد، بسیار واضح و روشن است. متأسفانه یکی از اداراتی که کمترین مؤثریت و بالاترین هزینه را در کشور داشته است، کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی می باشد.

کمیسیون اصلاحات اداری از زمان تأسیس تا حال یکی ناکارآمدترین ادارات کشور به حساب می آید. این کمیسیون نه در جهت مؤثریت فعالیت های اداری کار درخور توجیهی انجام داده، نه در راستای ارتقای ظرفیت کارمندان گام مثبتی برداشته است و نه دروازه ادارات را به روی نخبگان و افراد شایسته باز گذاشته تا با ورود این افراد تغییرات هرچند اندک در فعالیت های اداری رونما گردد.

این کمیسیون پیش از آن که اصلاحاتی را در سیستم ضعیف و فرسوده اداری کشور به وجود آورد و کارکرد ادارات را به گونه بی طرفانه مورد سنجش و ارزیابی قرار دهد، دیوار بلندی در برابر راه یابی افراد نخبه، تحصیلکرده و متعهد در بدنه و ساختار نظام اداری کشور به وجود آورده است.

روند استخدام افراد در ادارات دولتی در پانزده سال هرگز شفاف نبوده و به اعلان گذاشتن پست ها و مقام ها نیز صورتی و تشریفاتی بوده است. هنوز رشووت و واسطه حرف اول را در استخدام کارمندان دولتی می زند. از اینرو نیاز است تا کارکرد خود کمیسیون اصلاحات اداری مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد و پس از آن اصلاحات اساسی و عمیقی در ساختار، صلاحیت ها و کارکردهای کمیسیون وارد شود. اگر درادارات فرهنگ سازمانی وجود ندارد؛ اگر به کرامت انسانی توجه نمی شود؛ اگر عدالت و حقوق شهروندی به فراموشی سپرده می شود؛ اگر تصمیمات مهم بر اساس تنگ نظری ها و نگرش های قومی و غیر حرفه ای گرفته می شود؛ اگر روند کارهای اداری از سرعت و کیفیت لازم برخوردار نیست و اگر هماهنگی و همسویی میان ادارات موجود نیست؛ به دلیل کمکاری های کمیسیون اصلاحات اداری است. امروز سرنوشته ادارات ما به دست کمیسیون اصلاحات اداری داده شده است، وقتی این کمیسیون خود به فساد آورده باشد، انتظار اصلاحات عدالت محور از آن امری بیهوده خواهد بود.

قرار است تا آخر این هفته مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد ایجاد گردد و آغاز به کار نماید. این مرکز تحت نظر رئیس جمهور، رئیس اجرائیه و لوی سارنوال فعالیت خواهد کرد و دوسیه های فساد مقام های دولتی متهم به فساد شامل وزیران و والیان را بررسی خواهد کرد. در همین حال لوی سارنوالی گفته است که این اداره بعنوان ماشین مبارزه با فساد کار خواهد کرد. سخنگوی لوی سارنوالی در کنفرانس خبری اش گفته است که دولت افغانستان در قدم اول برای مؤثر ساختن تلاش ها به منظور کاهش فساد اداری در کشور، به ماشین نیاز دارد و مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد که قرار است تا پایان این هفته ایجاد شود، به عنوان ماشین کشنده ویروس عمل خواهد کرد.

از ایجاد این مرکز در حالی خبر داده می شود که قرار است در آینده نزدیک افغانستان در دو کنفرانس مهم پروکسل و وارسا اشتراک کند و دست آوردهای حکومت وحدت ملی در راستای مبارزه با فساد را به همکاران بین المللی افغانستان ثابت سازد و برنامه ها و طرح جدی حکومت را در این رابطه بیان کند.

در خوشبینانه ترین حالت، ایجاد این مرکز نشانه ای از اراده و عزم رهبران حکومت وحدت ملی در راستای مبارزه با فساد اداری است. دست داشتن مقامات بلند رتبه دولتی در فساد، یکی از چالش های مبارزه با فساد در کشور بوده است، اگر این مرکز بتواند دوسیه های فساد این مقامات را بصورت شفاف بررسی کند، کار بزرگ و درخور ستایش انجام خواهد داد. اما از سوی دیگر این نگرانی نیز وجود دارد که ایجاد این مرکز نوعی فریب اذهان عامه و همکاران بین المللی افغانستان باشد. زیرا مقامات حکومت در آستانه ی برگزاری کنفرانس پروکسل و وارسا از ایجاد این مرکز خبر می دهند و این نگرانی به وجود می آید که حکومت برای کاهش فشارهای بین المللی در این دو کنفرانس، تصمیم به ایجاد این مرکز گرفته باشد و خواسته باشد تا با ایجاد این مرکز به جامعه جهانی بگوید که ما اراده و عزم جدی برای مبارزه

مهدی مدیر

می کند، یکی از تعهدات اساسی رهبران حکومت ملی به جامعه جهانی مبارزه جدی با فساد اداری بود است، اما تا کنون حکومت افغانستان در این امر موفق نشده است و نتوانسته است فساد گسترده در دستگاه دولت را مهار کند. در همین حال دیده می شود که حکومت وحدت ملی تلاش دارد تا بر اساس وعده هایی که به سازمان ملل و جامعه جهانی داده بود، برای از بین بردن فساد توجه جدی نشان دهد و در ضمن آمادگی برای اشتراک در کنفرانس وارسا و بروکسل بگیرد و بدون تردید رهبران حکومت وحدت ملی از ایجاد مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد بعنوان یک دست آورد در راستای مبارزه با فساد یاد خواهد کرد.

اما فساد تنها با ایجاد اینگونه مراکز و کمیسیون ها از بین نخواهد رفت. با نگاهی به روند مبارزه با فساد در گذشته دیده می شود که یکی از دلایل عدم موفقیت در مبارزه با فساد اداری و کاهش نیافتن این پدیده شوم، عدم وجود اراده قاطع برای مبارزه با فساد بوده است. رئیس جمهور پیشین و رئیس جمهور غنی و سایر مقامات حکومت همواره از مبارزه جدی با فساد اداری سخن گفته اند، اما عملاً اراده قاطع و جدی در این راستا وجود نداشته است. همواره در رابطه با پرونده های فساد اداری با تسامح و مصلحت گراییانه برخورد شده است و کار تخنیک و نظام مند در این راستا صورت نگرفته است.

اکنون نیز اگر اراده سیاسی در درون حکومت وحدت ملی برای مبارزه با فساد اداری وجود نیابد و پرونده های کلان فساد اداری بصورت شفاف، تخنیک و قانونی بررسی نشود، مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد نیز از بجای نخواهد برد و همانند چندین کمیسیون گذشته ناکام خواهد بود. حکومت در راستای مبارزه با فساد اداری باید ملاحظات سیاسی را کنار بگذارد و کار عملی و جدی را برای بررسی هزاران پرونده ی فساد اداری آغاز نماید و در کنار آن باید برای اصلاح سیستم اداری فسادزا اقدام نمایند و اصلاحات جدی را در سیستم اداری افغانستان بوجود بیاورد.

از مسیر اصلی اش منحرف سازند. این شیوه متأسفانه امروز تبدیل به سنت و فرهنگ گردیده است و تنها راه رسیدن به قدرت، جایگاه اجتماعی و موقعیت شغلی پنداشته می شود و تمامی افراد جامعه برای دستیابی به آن، به دنبال راه حل های سیاسی و نزدیک شدن به یکی از افراد با نفوذ در چوکات دولت و حکومت است و متأسفانه فساد اداری نیز به صورت برنامه ریزی شده و با اعمال نفوذ، انجام می شود و راههای مبارزه با آن دشوارتر می گردد. مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد نیز در رویایی با چنین فساد سیستماتیک راه دشوار و پر چالشی را در پیش رو خواهد داشت و بدون تردید بدون عزم و اراده سیاسی جدی، پیروز این میدان نخواهد

جامعه جهانی و کشورهای کمک کننده به افغانستان همواره از روند مبارزه با فساد اداری در افغانستان ابراز نگرانی کرده اند و از حیف و میل شدن میلیون ها دالر کمک به افغانستان، انتقاد کرده اند. حکومت افغانستان همیشه در کنفرانس های بین المللی به جامعه جهانی تعهد سپرده است و به بصورت جدی با فساد اداری مبارزه

فساد داریم و یک بخش ویژه را برای مبارزه با فساد و بررسی دوسیه های کلان فساد اداری، ایجاد کرده ایم. کاری که در گذشته به فراوانی صورت گرفته است و نتیجه نداده است. این اولین بار است که حکومت یک مرکز عدلی و قضایی ویژه برای مبارزه با فساد ایجاد می کند، اما قبلاً نیز کمیسیون های ویژه مبارزه با فساد از سوی حکومت ایجاد شده است؛ کمیسیون های که کمترین کاربرد را در راستای مبارزه با فساد داشته اند.

حکومت افغانستان در سال ۱۳۸۲ به منظور مبارزه با فساد اداری «اداره عالی مبارزه علیه فساد اداری» را ایجاد کرد و بعد از آن در سال ۱۳۸۷ «اداره عالی نظارت بر تطبیق استراتژی مبارزه علیه فساد اداری» وجود آمد و در دوران حکومت وحدت ملی هم «شورای عالی مبارزه با فساد اداری» برای تصاحب قدرت و اعمال نفوذ تلاش کرده اند که قانون در دور بزنند و به طور غیر قانونی افراد و وابستگان خود را ادارات دولتی و نهادهای بین المللی جایگزین سازند، یا اینکه تلاش کرده اند که نتیجه یک پروسه کاملاً اداری را به نفع شان

فردی که فساد اداری نبوده است. بطور نمونه پرونده کابل بانک یکی از بزرگترین پرونده های فساد در کشور بود، باوجود تاکید زیاد رهبران حکومت وحدت ملی به بررسی پرونده کابل بانک، این دوسیه هنوز بسته نشده است و همچنان در هاله ی از ابهام قرار دارد. دست داشتن مقامات بلند رتبه دولتی در فساد اداری، یکی از چالش های حکومت افغانستان در راستای مبارزه با فساد در گذشته بوده است، اکنون دیده شود که مرکز عدلی و قضایی مبارزه با فساد چگونه می تواند این چالش را از سر راه بردارد و در مبارزه با مافیای فساد دولتی موفق شود؛ کاری که ادارات پیشین مبارزه با فساد نتوانستند و گمان می رود که خود نیز در کام مافیای فساد غرق شده باشند.

در طول یک و نیم دهه اخیر رهبران سیاسی و سیاستمداران در افغانستان برای تصاحب قدرت و اعمال نفوذ تلاش کرده اند که قانون در دور بزنند و به طور غیر قانونی افراد و وابستگان خود را ادارات دولتی و نهادهای بین المللی جایگزین سازند، یا اینکه تلاش کرده اند که نتیجه یک پروسه کاملاً اداری را به نفع شان

واکنش متضاد به بازگشت نیروهای آمریکایی به میدان جنگ

رحیم حمیدی

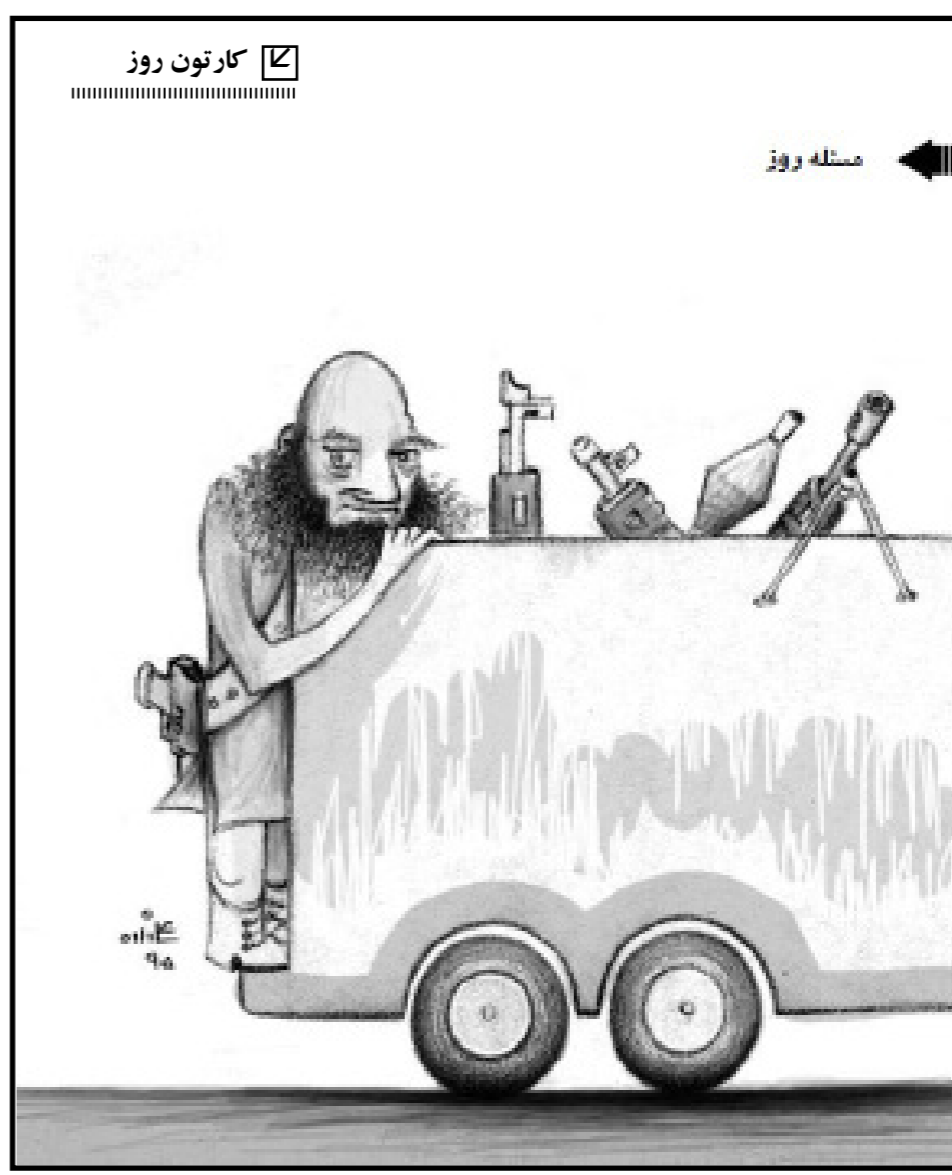

نیافتیم. مسئله اما این است که آیا ما گزینۀ دیگری از جنگ و ایسزار نظامی در اختیار داریم. در سال ۱۳۸۹، رئیس جمهور کرزی شورای عالی صلح به وجود آورد تا پروسه صلح را به صورت رسمی دنبال نماید. اما سالها تلاش و مصرف بودجه هنگفت چه نتیجه ای در پی داشت. واقعیت امر این است که گروه طالبان حاضر به گفتگو و مصالحه با حکومت افغانستان نیست. آنها از مجرای پروسه صلح پول دریافت کرد و با پول حکومت صفوف جنگی خود را تقویت بخشید. یک فرمانده محلی شان چندین بار به وارد گفتگو شد و هر بار با گرفتن امتیاز و پول هنگفت دوباره به صفوف گروه طالبان پیوست و در برابر نیروهای امنیتی کشور جنگید. رئیس جمهور غنی نیز تلاش های زیادی برای دست یافتن به صلح انجام داد. گفتگوی چهارجانبه را ایجاد نمود اما، به نتیجه ای نرسید. بنابراین، ما یک گزینه بیشتر در اختیار نداریم و آن جنگ و سرکوب گروه طالبان است. ما به جای اتهام بستن به پاکستان نیازمندیم تا مرزهای خود را کنترل کنیم تا تروریستان از خاک آنها وارد کشور ما نشود.

بخش از نیازمندی مالی گروه طالبان در خاک افغانستان تأمین می شود. براساس مطالعات صورت گرفته ۴۰ درصد نیازمندی مالی گروه طالبان از طریق کشت، قاچاق مواد مخدر تأمین می شود. بخش دیگر از نیازمندی مالی این گروه از طریق استخراج غیر قانونی معدن از سوی این گروه تأمین می شود. جنگ در افغانستان با فاکتورهای متعدد دیگر در داخل افغانستان در هم آمیخته است. ممکن تعدادی از سران گروه طالبان با سازمان های استخباراتی منطقه در ارتباط باشد و در صدد بر آوردن خواست های آن ها در افغانستان کار نماید اما بخش قابل توجهی از گروه طالبان نه به خاطر پاکستان بلکه به خاطر باورها و عقاید خود می جنگند. بخش دیگر به خاطر سود ناشی از کشت و قاچاق مواد مخدر می جنگند و بخش دیگر به خاطر حفظ کنترل معادن کشور می جنگند. بنابراین، اشتباه است اگر بپنداریم که جنگ افغانستان تنها یک بعد دارد. هیچ کس نمی تواند انکار کند که گروه طالبان ابزار دست سازمان استخبارات منطقه است اما، انکار پیوند گروه طالبان با کشت و قاچاق تریاک و معادن کشور و باورها و عقاید آن ها نیز سخت و دشوار است. باور نگارنده این است که باورها و عقاید گروه طالبان محرک اولیه و اساسی در مقاومت و خشونت علیه نیروهای امنیتی و حکومت افغانستان است.

گوید باید تروریستان را در آن سوی مرز مورد تعقیب قرار داد قابل تأمل است. در واقع، بخش از خاک پاکستان پناهگاه و لانه تروریستان بوده است. با این حال، نمی توان یکجانبه قضاوت کرد و نقش مردم افغانستان در تداوم جنگ را نادیده گرفت. امری که رئیس جمهور کرزی، بارها آن را قبول ندارد. در زمانی که مأموریت رزمی و نظامی نیروهای بین المللی در افغانستان پایان یافته است و آنها مأموریت مشورده می نیافتیم. جنگ با دهنشتافکنی و تروریسم در قریه های افغانستان نتیجه نمی دهد بلکه باید لانه ها و پناگاههای تروریستان در آن سوی خط را هدف قرار داد. رئیس جمهور غنی اما، واکنش عکس رئیس جمهور کرزی نشان داد او از حمایت نیروهای آمریکایی از نیروهای افغانستان استقبال کرد. در ارتباط با واکنش رئیس جمهور کرزی چند نکته قابل یادآوری است. اول؛ نمی توان از نقش پاکستان در جنگ و صلح افغانستان انکار کرد. پاکستان نقش دارنده داشته در روند جنگ و صلح در افغانستان دارد. کشته شدن بن لادن، رهبر شبکه القاعده در خاک پاکستان، مرگ ملا عمر، رهبر پیشین گروه طالبان در خاک پاکستان و کشته شدن ملا اختر منصور، جانشین ملا عمر در خاک پاکستان یوایی آن است که پاکستان دسترسی در جنگ افغانستان دارد و آنها آتش افروزی جنگ افغانستان به دنبال اهداف استراتژیک خود در منطقه و به ویژه در افغانستان می باشد. اینکه حامد کرزی، رئیس جمهور پیشین افغانستان می

شده است و مناطق را در ولایت های هلمند، ارزگان، قندوز و برخی دیگر ولایات در اختیار گرفته اند. بازگشت دوباره نیروهای آمریکایی به میدان جنگ دو واکنش متضاد را برانگیخت. رئیس جمهور پیشین افغانستان از مخالفان مأموریت رزمی نیروهای بین المللی در افغانستان است. او در مصاحبه با واشنگتن پست بیان داشت که ابزارهای نظامی برای ما صلح نمی آورد. در چهارده سال گذشته ما از ابزارهای نظامی استفاده نمودیم اما به صلح دست نیافتیم. جنگ با دهنشتافکنی و تروریسم در قریه های افغانستان نتیجه نمی دهد بلکه باید لانه ها و پناگاههای تروریستان در آن سوی خط را هدف قرار داد. رئیس جمهور غنی اما، واکنش عکس رئیس جمهور کرزی نشان داد او از حمایت نیروهای آمریکایی از نیروهای افغانستان استقبال کرد. در ارتباط با واکنش رئیس جمهور کرزی چند نکته قابل یادآوری است. اول؛ نمی توان از نقش پاکستان در جنگ و صلح افغانستان انکار کرد. پاکستان نقش دارنده داشته در روند جنگ و صلح در افغانستان دارد. کشته شدن بن لادن، رهبر شبکه القاعده در خاک پاکستان، مرگ ملا عمر، رهبر پیشین گروه طالبان در خاک پاکستان و کشته شدن ملا اختر منصور، جانشین ملا عمر در خاک پاکستان یوایی آن است که پاکستان دسترسی در جنگ افغانستان دارد و آنها آتش افروزی جنگ افغانستان به دنبال اهداف استراتژیک خود در منطقه و به ویژه در افغانستان می باشد. اینکه حامد کرزی، رئیس جمهور پیشین افغانستان می

روزنامه افغانستان از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده بازگردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله یانگتر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد. روزنامه افغانستان بخش دری و پشتوی روزنامه اوت لوک افغانستان است. www.dailyafghanistan.com Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

افغانستان The Daily Afghanistan Daily Outlook AFGHANISTAN The Leading Independent Magazine. صاحب امتیاز: دکتر حسین یاسا. مدیر مسوول: محمد رضا هویدا. سردبیر: حفیظ الله زکی. کاریکاتورست: خالق علی زاده. دبیران: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری. مسوول وب سایت: غلام عباس اصلان. آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷.